

BEAR MEETS DRAGON

LOKALE ZAKENLUI PROFITEREN VAN SINO-RUSSISCHE DOOI

ZOP, 23 april 1996

Vandaag begint president Yeltsin een driedaags bezoek aan China. Betrekkingen tussen beide landen worden steeds sterker, en symbolisch daarvoor is de "Russische Markt" in China's hoofdstad Beijing, bericht Jan van der Made

(Door Jan van der Made)

BEIJING (ZOP) "Ze zijn lui, werken niet systematisch en denken dat ik hier communistische principes hanteer", zegt mevrouw Sun Xiaoming, general manager van het Kachusha restaurant op de zesde verdieping van een splinternieuw gebouw aan de Yabao-straat. "Ze gaan zitten eten en drinken, en werken, ho maar". De "ze" waar mevrouw Sun het over heeft zijn de twee Russische koks van het restaurant en een van de managers. Het samenwerkingsverband weerspiegelt de moeizame betrekkingen tussen China en Rusland, maar er wordt keihard gewerkt aan verbeteringen.

Het restaurant is nu nog in een proefperiode en zal op 1 mei officieel geopend worden. "Het idee ontstond een half jaar geleden", aldus mevrouw Sun. Ze was oorspronkelijk een privé-ondernemster die zijde en leren jassen verkocht in een van de vele honderden stallen op de Yabaolu. "Met een paar Russische handelaren besloten we dat het tijd werd om een restaurant te openen dat ook voor Russen acceptabel is". Er waren natuurlijk wel restaurants, maar die vonden de Russen, volgens mevrouw Sun "smerig, ongezellig en onhygiënisch. Nu hebben we een restaurant gemaakt waar Russen zich even terug kunnen trekken en is een joint-venture tussen Russische en Chinese handelaren.

Het restaurant heeft een vloer van hout en marmer en de Chinese bedienden zijn gestoken in zwart livrei. Achter de tap wordt nog druk getimmerd en gezaagd, maar de eerste klanten zitten er al. Op het menu: zalmkaviaar, borsch, shashlick van varkensvlees en beef stroganoff. Sergei, Piotr en Boris zijn rond de vijf en twintig en dragen alledrie zonnebrillen. Sergei is in de weer met een draagbare telefoon. Piotr en Boris, tweelingen, bladeren door een stapel papieren met orders en prijzen. Ze komen uit Moskou en vliegen twee of drie keer per maand op en neer naar Beijing om zijde in te kopen die ze in Rusland verkopen of naar Polen exporteren.

IRRITANT

"We begonnen in 1990. Toen kwamen we elke keer met de trein. Chinezen vonden we irritant, maar ze hadden wel mooie spullen". Sergei was ooit begonnen als leraar op een middelbare school, maar die had maandenlang zijn salaris niet uitbetaald. "We hadden van vrienden gehoord dat je hier geld kon verdienen, dus hier zijn we". Per maand maakt het drietal zo'n 20.000 gulden, en er zijn plannen voor een handelskantoor in Moskou.

De "Russische Markt" rond Yabaolu, even ten noorden van de diplomatenwijk in Beijing-Oost heeft in zeven jaar tijd een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt en begon vlak na het bezoek van de toenmalige Sovjet-leider Michael Gorbachev in mei 1989. Dat bezoek luidde de dooi in van een diplomatieke ijstijd van dertig jaar waarin China en de Sovjet-Unie elkaar tot doodsvijanden hadden verklaard. De twee landen stonden in 1969 op de rand van een oorlog en herhaaldelijk vonden

grensschermselingsen plaats tussen peletons grenstroepen. Nadat Moskou de "drie obstakels" (bemoeienissen in Vietnam\Cambodia, troepen in Afganistan en een enorme legermacht aan de Sino-Russische en Sino-Mongoolse grens) uit de weg had geruimd, stond niets een dooi meer in de weg. Al in 1989 verrezen de eerste stalletjes in Yabaolu. "Het was heel kleinschalig. De huur van een stalletje was tweehonderd gulden per maand", aldus mevrouw Sun Xiaoming, die ook in die tijd begon.

WILD EN GEVAARLIJK

Volgens mijnheer Wang Jinde, plaatsvervangend general manager van het Ritan Hotel even ten noorden van de Yabao-weg, dat nu voornamelijk Russische gasten tot haar klandizie rekent, was het begin "wild en gevaarlijk. Russen en Chinezen vertrouwden elkaar voor geen cent. Russen hadden nauwelijks geld, en problemen om hun Roebels in Renminbi of Dollars om te wisselen".

Veel Chinese handelaren (die toen al tien jaar ervaring met de markteconomie hadden) maakten ook misbruik van de onervarenheid van de Russen. "Ze gaven een monster van bijvoorbeeld een jas. Goede kwaliteit, niets op aan te merken. Daarna leverden ze zakkenvol jassen die er hetzelfde uitzagen, maar een slechte kwaliteit hadden. Sommigen waren zelfs van plastic in plaats van leer.

"Veel Russen ontdekten dat pas nadat ze weer thuis waren gekomen. Dan kwamen ze terug en dat leidde tot spanningen en vechtpartijen". Op nationaal niveau waren er, in het begin van de jaren negentig, ook problemen: orthodoxe communisten in Beijing hadden grote moeite met het uiteenvallen van de Sovjet-Unie en het afschaffen van de Communistische Partij. Gorbachev en Yeltsin werden in Chinese interne documenten als "verraders" afgeschilderd.

GEAVANCEERDE WAPENS

De omslag kwam na de Golfoorlog. Chinese generaals waren geschokt door de beelden van het Amerikaanse high-tech leger met haar stealth bommenwerpers en patriot-raketten. Rusland was bereid geavanceerde wapens te leveren, en Beijing besloot om Yeltsin te accepteren. In 1993 leverde Rusland 24 Sukhoi-27 straaljagers aan China en vorig jaar is onderhandeld over de levering van nog eens vijftig en een mogelijk samenwerkingsverband.

Rond Yabaolu bloeide de handel op. Er werden strenge regels uitgevaardigd die het verkopen van slechte producten tegen hoge prijzen aan banden legde. "De handelaren begonnen elkaar te kennen", aldus mevrouw Sun. "Ze begonnen aan hun reputatie te werken". Nu, zeven jaar later, begint de Yabao-weg stijl te krijgen. Veel van de kledingstallen zijn ondergebracht in het "Yabao-handelshuis". Het morsige transportkantoor is naar de noordzijde verplaatst en volgens mijnheer Wang Jinde van het Ritan hotel is het lang niet meer zo chaotisch. "Vroeger stapelden ze al hun tassen en kisten hier in de lobby of in de kamer. Nu verschepen ze het meteen. Het enige wat ze meebrengen zijn duurdere producten die ze kopen in joint-venture winkels.

Resultaat van de toenemende handel is wel dat de prijzen reusachtig omhoog zijn gegaan. Ondernemende Chinezen uit de provincie Zhejiang (hun ondernemingslust heeft hen tot in Nederland gebracht) hebben de oorspronkelijke handelaars uit Beijing verdreven. De huur van een stalletje ligt nu rond de 2000 gulden per maand. Ook de prijs van het Het Ritan hotel ging omhoog van 30 naar 80 dollar, maar wel na een grondige renovatie.

STOOMCURSUSSEN RUSSISCH

Het is nu een met marmer bekleed driesterrenhotel waar de klanten (80% is Russisch) voor tachtig dollar per dag gebruik kunnen maken van een sportzaal, sauna, massagesalons en een biljartzaal. Het hotel ontvangt, volgens manager Wang, als enige in China twee Russische tvkanalen en de bedienden krijgen stoomcursussen Russisch om het de gasten zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Maar volgens Sun Xiaoming is er nog een lange weg te gaan voor de Russen. "Aan de ene kant willen ze zich graag westers gedragen. Tegelijkertijd worden ze nog enorm beïnvloed door hun communistische tradities. Het moet ze een heel tegenstrijdig gevoel geven".

Maar de Russen lijken zich er weinig om te bekommeren. In jeep-cafe, dat tot diep in de nacht open is, kluiten Russische zakenmannen en -vrouwen, ze zingen liederen tot diep in de nacht, en vergelijken snuisterijen die ze in de Chinese winkels hebben gekocht. "Voor mij is het hier een

paradijs", merkt er een op. "We maken snel geld, reizen wat rond, en leven als koningen. Wat wil je nog meer?"

© Jan van der Made